

اسراف و ایثار از دیدگاه اسلام/ حد ایثار تا کجاست؟

در زندگی بزرگان دین و اولیای اسلام به خصوص در حیات سراسر نورانی و پرافتخار خاندان عصمت و طهارت نمونه‌های فراوانی از ایثار وجود دارد که نشان در سیره عملی و اخلاقی آن حضرات در این زمینه دارد.

خبرگزاری مهر - در زندگی بزرگان دین و اولیای اسلام به خصوص در حیات سراسر نورانی و پرافتخار خاندان عصمت و طهارت نمونه‌های فراوانی از ایثار وجود دارد که نشان در سیره عملی و اخلاقی آن حضرات در این زمینه دارد.

آیات و روایاتی وجود دارد که در آنها از ایثار و برگزیدن دیگران بر خویش، به ویژه در آنچه مورد نیاز شدید خود اوست، تمجید و تحسین به عمل آمده و صاحبان چنین خصلتی به بهترین صورت توصیف و تکریم گردیده‌اند. ولی چنانچه ایثار به دیگران نسبت به افراد خانواده و کسانی که تحت سرپرستی انسان باشد و فردی نفقه همسر خود را پرداخت نکند و این کار موجبات زحمت و زیان همسر را فراهم آورد نادرست و خلاف شمرده می‌شود. حتی اگر همسر (یعنی زن) نیاز نداشته باشد یعنی در وجوب زن شرط نیست بر خلاف سایر افراد واجب النفقه‌ها مثل اولاد والدین که وجوب نفقه آنها مشروط به نیازمندی آنان است.

این کار سبب ظلم و اجحاف بر همسر و افراد تحت کفالت ایثارگراست، مطابق قاعده هم هست؛ زیرا انفاق بر همسر امری واجب است. در صورتی که انفاق بر دیگران مستحب است. بدیهی است هنگام مزاحمت انفاق مستحب با واجب، انفاق واجب مقدم است. از آیات کریمه قرآن سه نوع ایثار استفاده می‌شود: 1- انفاق مالی که مورد علاقه انسان است به دیگران؛ اگر چه علاقه بدان به خاطر کمیابی و نفیس بودن آن و یا جهت دیگر باشد، نه فقط از جهت نیاز و احتیاج ضروری بدان، که قرآن در این زمینه در سوره آل عمران آیه 92 می‌فرماید: به سعادت و نیکی نمی‌رسید، تا اینکه انفاق کنید از آنچه بدان علاقه دارید.

2- مقدم داشتن جان دیگری بر جان خود، که نمونه آن فداکاری امیرالمومنین (ع) در 171#& لیلۃ المبیت؛ است که حاضر شد، خطرهایی که متوجه جان مبارک رسول اکرم(ص) بود از آن حضرت دفع گردیده بر حیات نازنین او وارد آید. سوره بقره آیه 207 در همین مورد و در شأن آن حضرت نازل شد.

3- ایثار و ترجیح دادن دیگران بر خود در چیزی که احتیاج و نیاز کامل بدان دارد به گونه‌ای که با این عمل به مشقت و سختی گرفتار گردد. در زندگی بزرگان دین و اولیای اسلام به خصوص در حیات سراسر نورانی و پرافتخار خاندان عصمت و طهارت نمونه‌های فراوانی از ایثار وجود دارد که نشان در سیره عملی و اخلاقی آن حضرات در این زمینه دارد.

به عنوان نمونه، قرآن مجید از این اسوه‌های فداکاری و ایثار که در جریان بیماری امام حسن و امام حسین(ع) و به شکرانه بهبود آن دو حضرت علی(ع) و حضرت فاطمه(ع) سه روز را روزه گرفتند و در آخر هر روز وقت افطار غذای خویش را به نیازمند دادند به بهترین صورت یاد و از آنان تجلیل می‌نماید.

در انقلاب اسلامی ایران چه بسا افرادی بودند که با فداکاری و ایثار با رژیم طاغوت جنگیدند تا عزت و سربلندی را به جامعه مسلمانان هدیه کنند و در هشت سال دفاع مقدس انسان‌های بزرگی بودند که از جان و مال خود گذشتند تا دیگران به آسایش و آرامش دست یابند.

ایثار دیگری بر خویش

اما در مورد ایثار دیگری بر خود ممکن است گفته شود چنانچه بخواهد ثروت و یا منفعتی از خارج بر انسان وارد شود و او ملاحظه کند دیگری نیز همان گونه محتاج و یا از او نیازمندتر است. در این صورت مقدم داشتن آن دیگری و برگرداندن آن منفعت به سوی او عملی نیک و پسندیده است.

اما اگر بنا باشد انسان تنها موجودی خویش را به دیگری بدهد باید حساب کند که بعد از بذل آن گرفتار چه وضعیتی خواهد شد، چنانچه ببیند این کار باعث می‌شود تا او نتواند به وظایف دیگرش قیام کند و از همه چیز ساقط و درمانده شده و به زودی نیز جبران نمی‌شود؛ نباید دست بدین عمل بزند. نباید از انفاق نمودن بخل ورزید و نیز در کمک مالی به دیگران زیاده روی نمود.